

**BOSHLANG‘ICH TA‘LIM YOSHIDAGI BOLALAR TARBIYASIDA XALQ OG‘ZAKI
POETIK IJODINING O‘RNI VA AHAMIYATI****Sharifov Jaxongir Galiyevich****Jizzax davlat pedagogika universiteti o‘qituvchisi****+99899 556-88-61****e-mail. jaxongir1982@gmail.com****Yusupova Dilnoza Olim qizi****Jizzax davlat pedagogika universiteti talabasi****+99897 157-22-98****e-mail. dilnozayusupova@gmail.com****<https://doi.org/10.5281/zenodo.20505230>**

Annotatsiya. Ushbu maqolada boshlang‘ich ta‘lim yoshidagi bolalar tarbiyasida xalq og‘zaki poetik ijodining tutgan o‘rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Ertaklar, maqollar, topishmoqlar, tez aytishlar va rivoyatlarning bolalarning ma‘naviy-axloqiy kamoloti, nutqiy rivojlanishi hamda milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalanishidagi o‘rni yoritilgan. Shuningdek, xalq og‘zaki poetik ijodidan ta‘lim-tarbiya jarayonida samarali foydalanish masalalari ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: xalq og‘zaki ijodi, poetik ijod, boshlang‘ich ta‘lim, bolalar tarbiyasi, ertak, topishmoq, maqol, milliy qadriyatlar, ma‘naviy tarbiya, nutq rivoji.

Kirish

Yosh avlodni har tomonlama barkamol inson etib tarbiyalash har bir jamiyatning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Bu jarayonda xalqning asrlar davomida shakllangan ma‘naviy merosi, xususan, xalq og‘zaki poetik ijodi alohida ahamiyat kasb etadi. Xalq og‘zaki poetik ijodi xalqning hayotiy tajribasi, dunyoqarashi, axloqiy qarashlari va estetik didini o‘zida mujassamlashtirgan bebaho ma‘naviy boylikdir.

Boshlang‘ich ta‘lim yoshidagi bolalar ruhiyati ta‘sirchan va qiziquvchan bo‘lganligi sababli ular xalq og‘zaki ijodi namunalarini tez qabul qiladilar. Ertaklar, topishmoqlar, maqollar va tez aytishlar bolalarning fikrlash doirasini kengaytirib, ularda ezgulik, vatanparvarlik, mehnatsevarlik va insonparvarlik kabi fazilatlarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Asosiy qism

Xalq og‘zaki poetik ijodi tarbiya vositasi sifatida qadimdan muhim ahamiyatga ega bo‘lib kelgan. Ayniqsa, boshlang‘ich ta‘lim yoshidagi bolalar uchun yaratilgan yoki ular orasida keng tarqalgan folklor namunalari bolaning ma‘naviy dunyosini boyitadi.

Ertaklarda yaxshilik va yomonlik, adolat va adolatsizlik, halollik va yolg‘onchilik kabi tushunchalar obrazlar orqali yoritiladi. Bolalar ertak qahramonlariga taqlid qilish orqali ijodiy xulq-atvor me‘yorlarini o‘zlashtiradilar. Shu bilan birga, ertaklar bolalarning tasavvurini kengaytirib, ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi.

Maqollar xalqning hayotiy tajribasi asosida yaratilgan hikmatli so‘zlar bo‘lib, bolalarda axloqiy fazilatlarni shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi. “Mehnatning tagi rohat”, “Yaxshilik qil, dengizga ot” kabi maqollar orqali bolalarga mehnatsevarlik, saxovat va mehr-oqibat tushunchalari singdiriladi.

Topishmoqlar esa bolalarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Topishmoq yechish jarayonida bola predmet va hodisalarning muhim belgilarini ajrata olishga o‘rganadi. Bu esa ularning fikrlash qobiliyati va nutq madaniyatining rivojlanishiga ijodiy ta‘sir ko‘rsatadi.

Tez aytishlar bolalar talaffuzini yaxshilash va nutq ravonligini shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi. Ular bolalarning tovushlarni aniq talaffuz qilishiga yordam beradi hamda og‘zaki nutq madaniyatini rivojlantiradi.

Xalq qo‘shiqlari va bolalar o‘yinlari ham tarbiyaviy ahamiyatga ega. Ular bolalarda jamoada ishlash, o‘zaro hurmat, do‘stlik va hamjihatlik tuyg‘ularini rivojlantiradi. Shu bilan birga, xalq o‘yinlari bolalarning jismoniy rivojlanishiga ham xizmat qiladi.

Boshlang‘ich ta‘lim jarayonida xalq og‘zaki poetik ijodidan foydalanish o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishini oshiradi. Folklor namunalarining ta‘lim jarayoniga integratsiyasi bolalarda mustaqil fikrlash, tahlil qilish va xulosa chiqarish ko‘nikmalarini shakllantiradi. Shu sababli bugungi kunda ham xalq og‘zaki ijodi ta‘lim va tarbiyaning samarali vositasi sifatida e‘tirof etiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, xalq og‘zaki poetik ijodi boshlang‘ich ta‘lim yoshidagi bolalar tarbiyasida muhim o‘rin tutadi. Ertaklar, maqollar, topishmoqlar va tez aytishlar bolalarning ma‘naviy-axloqiy kamoloti, nutqiy rivojlanishi va tafakkurini shakllantirishda samarali vosita hisoblanadi. Ular yosh avlodni milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalashga xizmat qiladi. Shu bois xalq og‘zaki poetik ijodi namunalaridan ta‘lim-tarbiya jarayonida keng va maqsadli foydalanish zarur.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Imomov K. O‘zbek xalq og‘zaki poetik ijodi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2019.
2. Jo‘rayev M., Eshonqulov J. Folklorshunoslikka kirish. – Toshkent: Fan, 2020.
3. Safarov O. O‘zbek bolalar folklori. – Toshkent: Ma‘naviyat, 2018.
4. Mahmudov N. Til va nutq madaniyati. – Toshkent: Ma‘naviyat, 2021.
5. Yo‘ldoshev M. Badiiy matn lingvistikasi. – Toshkent: Akademyashr, 2020.